

در سه دهه گذشته شاهد این اتفاق بوده‌ایم به طوری که شهرداران سعی کردند در زیباسازی سیمای شهر از شهروندان کمک بگیرند و در قبال هزینه‌ای که کسبه برای زیبا ساختن کرکره‌های بدقواره و فرسوده مغازه‌ها پرداختند، از هزینه‌های مالیاتی شهری و عوارض آنها چشمپوشی شد

می‌شوند در صورتی که برای کلانشهری مثل تهران حاشیه‌نشینی نوعی آسیب و چالش محسوب می‌شود.

■ اجلاس شهرداران کلانشهرهای آسیایی چه دستاوردهایی داشت؟

این اجلاس بابتکار شهردار تهران و با شعار «آسیا برای شهروندان، همگرایی برای زندگی بهتر» برای اولین بار در سال ۱۳۸۷ و با حضور بیش از ۴۵ شهردار و نماینده شهرداران شهرهای مختلف آسیایی در تهران برگزار شد. انتخاب تهران به عنوان محل دایمی دبیرخانه

این اجلاس مهم‌ترین دستاورد نخستین اجلاس شهرداران کلانشهرهای آسیایی بود. از آن پس هم مقرر شد نشست‌هایی به فاصله هر ۲ سال در یکی از شهرهای آسیایی برگزار شود که تاکنون تبادل تجربیات، دانش و علوم مدیریت شهری، ارتباطات بیشتر مردمی، روابط فرهنگی، ارتباط دیپلماسی مدیریت شهری بین شهرداران و کشورهای آسیایی، ارتباط بین شهروندان کشورهای آسیایی با حمایت مجالس این کشورها که عمومیت مردمی هستند، همکاری‌های توریستی و گردشگری که به مدیریت شهری بهتر کمک می‌کنند از دیگر دستاوردهای این اجلاس بوده است.

■ نقش خواهرخواندگی شهردار تحکیم دیپلماسی رسمی چیست؟

یکی از فعالیت‌های دیپلماسی رسمی این است که برای ارتباط بیشترین مراکز مردمی، نهادها و سازمان‌ها پیشنهاد خواهرخواندگی دهد که در درجه اول ارتباط سطوح دیگری از مدیریت شهری و مردمی را برقرار می‌کند؛ نظیر ارتباطات بین مجالس میان کشورها که در جهت تحکیم روابط و حمایت از دیپلماسی رسمی موثر خواهد بود. طبیعی است وقتی شهرداران با هم ارتباط برقرار می‌کنند این خواهرخواندگی موجب نزدیکی فکری، آمیختگی و تبادل فرهنگی، نوعی درک متقابل و تفاهم مشترک و نزدیکی میان شهروندان و مدیران و جوامع می‌شود که این نزدیکی حتی ابعاد اقتصادی، تجاری رانیز در برمی‌گیرد که هر کدام از اینها بر روابط سیاسی و تحکیم روابط دیپلماتیک میان کشورها هم اثر خواهند گذاشت.

■ تهران از چه ظرفیت‌هایی در همکاری‌های کلانشهرها برخوردار است؟

تهران به عنوان یکی از بزرگترین کلانشهرهای خاورمیانه است ضمن اینکه در جهان نیز کمتر کلانشهری با این ظرفیت و میزان جمعیت وجود دارد از این رو بدیهی است مدیریت چنین شهری دانش و مهارت خاصی را می‌طلبد. به همین دلیل هم اجلاس شهرداران کلانشهرهای آسیایی در پایتخت کشورمان برگزار شد تا تبادل تجربیات تهران با سایر کلانشهرهای آسیا صورت گیرد. سیستم حمل و نقل، موضوع ترافیک و حومه‌نشینی و همچنین سایر ابعاد مدیریت شهری تهران از ظرفیت‌هایی است که برای سایر کلانشهرهای آسیا جالب توجه خواهد بود. البته کاستی‌هایی هم داریم که کمتر به آنها توجه شده است؛ جمعیت بالای شهر و در مقابل بناها و موزه‌های متعدد تاریخی و تفریحی تهران پتانسیل خوبی است که نه تنها با همکاری وزارت گردشگری می‌توان به عنوان یک ظرفیت گردشگری درون شهری از آن‌ها بهره‌برد که می‌توان با مدیریت صحیح از این پتانسیل برای تبادل گردشگر و همکاری با دیگر کلانشهرها خدمت گرفت.

البته چه بسا که تجربیات سایر کلانشهرها نیز در پیشبرد و موفقیت هر چه بهتر شهر تهران موثر بوده است. به عنوان مثال تا چند سال گذشته، ساخت بناها حتی در کوچه‌های بن بست بدون رعایت حقوق شهروندان انجام می‌گرفت در صورتی که سالهای اخیر و در سایه برگزاری اجلاس شهرداران کلانشهرهای آسیایی و تبادل تجربیات ساخت بناها در کلانشهری مثل تهران همراه شده با نصب پوشش‌های حفاظتی و امنیتی و تابلوها و پلاکاردهای عذرخواهی برای رهگذران و همسایگان.

■ چالش‌های مشترک کلانشهرهای آسیایی و تهران چیست؟

بنابر مقررات بین‌المللی هر کلانشهر بین ۸ تا ۱۲

میلیون جمعیت دارد، با این وجود تهران با جمعیتی بالغ بر ۱۴ میلیون نفر با چالش‌هایی چون تراکم و رشد جمعیت و تامین نیازهایشان از حمل و نقل و اقامت گرفته تا نیاز به امنیت، رفاه و آموزش روبه‌رو است که سایر کلانشهرها نیز به دلایل رشد جمعیت، نیاز گروه‌های سنی مختلف، مهاجرت و مدیریت نیازهای مهاجرین (که با فرهنگ‌های متفاوتی وارد جامعه‌ای با ثبات فرهنگی بیشتری می‌شوند)، حومه‌نشینی، محیط زیست و... همین چالش‌های مشترک را دارند.

■ چگونه می‌توان از تجارب دیگر شهردار در رفع مشکلات تهران استفاده کرد؟

ارتباط هر چه بیشتر خواهرخواندگی‌ها، مطالعه، تحقیق، و تبادل تجربیات میان شهرداران آسیایی و همچنین انتقال تجربیات مدیران شهری با کشورهای مدل که کلانشهرهایشان به کلانشهر تهران شباهت دارند در رفع این مشکلات تأثیر بسزایی خواهد داشت؛ در سه دهه گذشته شاهد این اتفاق بوده‌ایم که شهرداران سعی کردند در زیباسازی سیمای شهر از شهروندان کمک بگیرند و به عنوان مثال در قبال هزینه‌ای که کسبه برای زیبا ساختن کرکره‌های بدقواره و فرسوده مغازه‌ها و تغییر پیاده‌روها پرداختند، از هزینه‌های مالیاتی شهری و عوارض آنها چشمپوشی شد.

■ یعنی می‌توان روی تجارب شهروندان هم برای رفع مشکلات تهران حساب کرد؟

همینطور است. باید کاری کرد تا مشارکت مردمی با نهادهای مسئول در مدیریت شهری ایجاد شود؛ بعد از ۴۰ سال به اندازه کافی تجربیات نزد مردم، نهادها و شهرداران وجود دارد که می‌شود روی آنها حساب ویژه‌ای باز کرد و با تبادل نظر و همراهی اصناف و نشست‌های محلی به رفع مشکلات موجود کمک کرد. از سوی دیگر شهروندان از سفر به کشورهای دیگر هم تجارب زیادی کسب کرده‌اند و بارها دیده‌اند که شهرداری برای رفاه شهروندان و شهروندان برای زیباسازی شهرها هزینه کرده‌اند. اینها را در شرایطی مطرح می‌کنم که باید بپذیریم فرهنگ‌سازی و فرهنگ‌دهی در تهران به عنوان یکی از زیباترین کلانشهرهای جهان ضعیف است و ارتباط بیشتر با شهرداران سایر کلانشهرهای دنیا بهبود مدیریت و توسعه متوازن شهری، افزایش درآمد شهری، کاهش هزینه‌های شهروندان و افزایش مشارکت شهروندی را به همراه خواهد داشت. در غیر اینصورت می‌شود همین سرنوشت استفاده از دو چرخه که فرهنگ و تفکری است وارد شده از اروپا؛ متأسفانه در کشور ما همه ملزومات این طرح فراهم نشده در حالی که در اروپا همه فرآیندهای مرتبط با این طرح هم به مطالعه شده تا جایی که حتی برای سنگفرش پیاده‌روها به گونه‌ای برنامه‌ریزی شده که با رسیدن به چهارراه بافت زیرپا زیر می‌شود تا علاوه بر حفظ امنیت دو چرخه سوار، فردانی که هم متوجه نزدیک شدن به محدوده نیازمند دقت و توجه بیشتر شود.

در حقیقت این رسالت دیپلماسی شهری است که فرهنگ شهری را به شهروندان آموزش می‌دهد و شهری آرام و رضایت‌بخش را برای شهروندان فراهم می‌کند. متأسفانه این موضوع در کلانشهر تهران کمتر به چشم می‌خورد و حتی گاهی موجبات پریشان‌حالی و سرگردانی شهروندان را فراهم می‌کند. در حالی که کافی است از تهران به شهر کیش سفر کنیم تا احساس کنیم وارد کشور دیگری شدیم و متوجه آرامشی شویم که در شهر برقرار است و همچنین رعایت مقررات، امکانات اقامتی و حمل و نقل متناسب با افرادی که وارد شهر شده‌اند.

علی محمدی / تهران

ویژه‌نامه روز جهانی شهرها
آبان ۱۳۹۸

ایران